

Lääkehoidon lupa ja täydenniskoulutus tiivistetysti

THL:n turvallinen lääkehoito, opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa –opasta mukaillen.

Lääkehoidon toteutus vaatii ammattitaitoa. Lääkehoitoa toteuttavat lääkehoitoon koulutetut terveydenhuollon ammattihenkilöt. Mikäli heitä ei ole käytettävissä, voidaan muuta henkilökuntaa kouluttaa joihinkin tehtäviin.

Terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia säännöllisellä täydenniskoulutuksella ylläpitämään ja kehittämään ammatti toiminnan edellyttämää ammattitaitoaan sekä perehtymään ammatti toimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, 18§)

Työnantaja varmistaa säännöllisesti, että työntekijä hallitsee työyksikössään ja tehtävässään tarpeelliset työtehtävät (Potilasturvallisuusasetus 341/2011, 1 §, kohta 4; Valvira 2/2012, kohta 4.1.4).

Vastuu lääkehoidon kokonaisuudesta on hoitavalla lääkärillä, mutta jokainen lääkehoitoon osallistuva taho kantaa vastuun omasta toiminnastaan. Työyksikön esimiehen tehtävänä on varmistaa, että yksikön lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvalla henkilöstöllä on tarvittava osaaminen ja oikeanlaiset olosuhteet. Työntekijöiden osaamista tulee seurata (asetus 1194/2003, 5 §).

Toimintayksikön lääkehoitosuunnitelmassa määritellään ne lääkehoidon tehtävät, joihin terveysalan peruskoulutuksen ja siihen sisältyneiden lääkehoidon opintojen antaman pätevyyden lisäksi pitää olla myös lääkehoitoon oikeuttava lupa. Lääkehoitoon oikeuttavan luvan (lääkeluvan) edellytyksenä ovat eri osa-alueita mittaavat kokeet ja näytöt, jotka on määritelty toiminta- ja työyksikön lääkehoitosuunnitelmassa. Nämä ovat

- Teorian osaaminen: arvioidaan kirjallisilla tai suullisilla kokeilla
- Lääkkeiden annostelussa tarvittavan lääkelaskennan osaaminen: Lääkelaskennan kirjalliset kokeet ja käytännöllisen osaamisen näyttö
- Kliininen lääkehoidon osaaminen: käytännön näytöt, suoritetaan hyväksytysti toimintayksikön näyttökriteerien mukaisesti.

Näytön vastaanottamista on teoriakokeen tai lääkelaskentakokeen valvominen tai suullinen kuulusteleminen, sekä kliinisen lääkehoidon osaamisen käytännön näytön vastaanottaminen.

Lääkehoidon näytön vastaanottajan (laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö) riittävä kokemus voidaan Valtioneuvoston asetuksen 1089/2010 6 §:ää soveltaen määritellä siten, että hän on viimeisen viiden vuoden aikana toiminut vähintään kolme vuotta kyseisellä tehtäväalueella.

Lääkeluvan myöntää toimintayksikön tai potilaan lääkehoidosta vastaava lääkäri (kts. toinen sivu), kun kaikki kirjalliset, suulliset ja käytännön näytöt on suoritettu.

Hyvä käytäntö on, että henkilöstön lääkehoitoon oikeuttavat luvat pidetään työyksiköissä helposti kaikkien nähtävillä. Toimintayksikön lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan, kuinka usein lupaan oikeuttava osaaminen varmistetaan, yleensä 5 vuoden välein (välillä 2-5 vuotta).

Lisätietoa aiheesta:

Inkinen R ym. Turvallinen lääkehoito, opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. 2016, THL. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-577-6.pdf

Tutkinto /ammattinimike	Tehtävät	Osaamisen varmistaminen ja täydennyskoulutus	Näytön vastaanottaja
Sairaanhoidtaja, kätilö, terveydenhoitaja, ensihoitaja (AMK)	Potilaan lääkityksen ja riskitietojen selvittäminen, lääkehoidon tarpeen ja muutostarpeen tunnistaminen, lääkehoidon toteutuksen suunnittelu, toteutus, lääkehoidon toteutumisen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi, lääkityksen tarkistus, lääkehoidon dokumentointi ja ohjaus Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille, potilaille ja omaisille	Lääkehoidon teoriaperusteet (näyttö) Lääkelaskenta (näyttö) Laskimoon annettava neste- ja lääkohoito (näyttö) Rokottaminen (näyttö) Lääkkeiden erityisantoreitit (esim. virtsarakkoon, epiduraaltilaan, intraosseaalisesti) (lisäkoulutus ja näyttö) Ääreislaskimokatettrin asettaminen (näyttö) Muu toimintayksikön lääkahoitosuunnitelmassa määritelty erityisosaaminen (lisäkoulutus ja näyttö) (esimerkiksi lasten ja iäkkäiden lääkohoito tai akutologia)	Näytön vastaanottaja: Kokenut lääkohoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri
Lääkehoidon koulutuksen saanut nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö (esim. lähihoitaja). Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkintotavoitteisen ammattitutkinnon (esim. Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto) suorittanut henkilö	Potilaan lääkityslistan ajantasaisuuden tarkistus ja riskitietojen selvittäminen, lääkehoidon tarpeen ja muutostarpeen tunnistaminen, lääkehoidon toteutus, lääkehoidon toteutumisen seuranta ja vaikutuksen seuranta, lääkehoidon dokumentointi ja lääkehoidon toteutukseen liittyvä välitön lääkehoidon ohjaus Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille, potilaille ja omaisille	Lääkehoidon perusteet (teoriaperusta ja lääkelaskenta) (näyttö) Lääkkeiden tilaaminen ja potilaskohtaisiksi annoksiksi jakaminen (näyttö) Injektiot s.c. ja i.m. (näyttö)¹ Lääkkeettömän, perusliuosta sisältävän jatkoinfuusion vaihtaminen (lisäkoulutus ja näyttö) PKV-lääkohoito (lisäkoulutus ja näyttö) Lääkohoitoon liittyvä toimintayksikön lääkahoitosuunnitelmassa määritelty erityisosaaminen (lisäkoulutus ja näyttö)	Näytön vastaanottaja: Kokenut lääkohoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri
Lääkohoitoon kouluttamaton henkilöstö (esimerkiksi sosionomi, jolla ei lääkehoidon koulutusta, henkilökohtainen avustaja, hoiva-avustaja, vanginvartija)	Osallistuminen lääkehoidon toteutukseen lisäkoulutuksen jälkeen ohjattuna Tiedon välittäminen potilasta hoitaville ammattihenkilöille	Lääkehoidon perusteet (lisäkoulutus ja näyttö) Valmiiksi jaettujen lääkkeiden antaminen luonnollista tietä (lisäkoulutus ja näyttö) Injektio s.c. (lisäkoulutus ja näyttö)¹ Potilas-, lääke- ja antoreittikohtainen Lupa PKV-lääkohoito (lisäkoulutus ja näyttö)	Näytön vastaanottaja: Kokenut lääkohoitoa toteuttava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö Luvan antaja: Potilaan lääkehoidosta vastaava lääkäri Huom. Kyseessä potilas- ja lääkekohtainen lupa
¹ Ei koske rokottamista Tarkemmat täydelliset tiedot saat Turvallinen lääkohoito-oppaasta: Inkinen R ym. Turvallinen lääkohoito, opas lääkahoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. 2016, THL. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-577-6.pdf			